

mede Z. H. na zijn overlijden ten behoeve van het „in staat”
liggen geschooren was.

De muren en het gewelf van den kelder zijn zorgvuldig met
een laag fijne pleister bestreken, waarin midden in het gewelf
en op den oostelijken muur één kruis, op elk der zijmuren twee
kruisen, in roode verf met zorg zijn aangebracht. Onder het
kruis op den Oostelijken muur zag men het wapen van Catharina
van Bourbon geschilderd, daar beneden, met Gothische letters, dit
opschrift: „Anno domini 1469, die Lunae, 22 mensis Maii obijt
illustris Anna Catharina de Bourbon, duxissa Gelbrae et Juliae,
comitissaque Zutphanae, cujus anima sancta requiescat in pace.
Amen.” Men merkte op, dat de plaat op het monument 21 Mei
als den sterfdag geeft. Tegen den Zuidelijken muur is een plaatje
bevestigd, waarop, onder het geschilderde wapen van Saksen-
Hildburghausen met witte verf het volgende opschrift: „Ludwig
Friederich, Herzog zu Sachsen, General der Infanterie und Gou-
verneur zu Nymwegen, geb. den 11 Sept. 1710, gest. den 10
Juni 1759, ruhet in dieser Gruft, in seinem Schöpfer seelig.”

Behalve bovenstaande vorstelijke personages, liggen er nog
eenige kloeke helden in het koor begraven. „Niet wyd van het
praalgraf der Hertogin,” zegt Slichthorst in zijn Geld. Geschie-
denissen, „doch zonder eergraf, rust onder een kouden zark, de
onverzaeghde krygsheld Marten Schenck.” Volgens den geschied-
schrijver Bor werd hij „seer heerlycken mit groten pompe in de
Grote Kerke, voor den hogen outaer begraven, in het graf van
een Hertogin] van Gelderland; den Prince Mauritius van Nassau,
mit zynen adel en oversten en kapiteynen, het lyk volgende en
geleydende.” Dit verhaal is niet aannemelyk. Vooreerst is het te
betwijfelen, of prins Maurits den overblijfsalen van zulk een persoon
als Maarten Schenck de eer zou aangedaan hebben, hun naar
het graf te volgen. Twijfelachtig is het ook, of men dien con-
dottiere een plaats in het vorstelyk monument zou ingeruimd
hebben. Wel staat daar een kistje met beenderen, maar deze
kunnen evengoed het overschot zijn van de Hertogin, van wie
anders geen spoor in deze groeve meer te vinden is.

In het koor ligt eveneens begraven de tweentwintigjarige
vorst Adolf van Nassau-Siegen, derde zoon van Jan, graaf van
Nassau-Siegen en van Magdalena van Waldeck, geboren in 1582.
Als gouverneur van Nijmegen trok hij den 7 Nov. 1608 met
350 ruiters uit, tenelnde brandschattingen in het Luxemburgsche

De St. Stephenskerk

te
Nijmegen.

door

H. D. J. VAN SCHEVICHAVEN.

Gemeente-Bibliothecaris.

(Voor rekening van den Schrijver.)

Kerkstempel, tegenwoordig in gebruik.

NIJMEGEN. — FIRMA H. TEN HOET. — 1900.

een „orlosmaker.“ De laatste bijzetting had daar plaats 29 Dec. 1827: dat was de vijf-en-veertigste. Het spreekt van zelve, dat dit kerkelijk akel'dama meermaalen moet geleegd zijn, en dat daarbij graaf Adolfs beenderen met de andere naar het knekel-huis en daar naar een algemeenen kuil verhuisden.

Daags na de inneming van Goch, 18 Jan. 1625, overleed aan een beroerte, de commandant dier expeditie, colonel Lambert Charles, de held van het Bredasche turfschip. Hij was ten tijde van zijn dood gouverneur van Nijmegen. Bij raadsbesl. van 2 Febr. 1625 werd zijn weduwe op haar verzoek „tot begriffenis van derselver haren man, mit een platse int coer van Suint Stevens kerke vereert.“ In 1628 overleed zijn weduwe, aan wie de magistrat een graf naast haar man schonk; de beide grafsteeden kwamen de stad op 100 gl. te staan (raadsbesl. 12 Nov. 1628). Het lijk van hun zoon werd in 1635 aan hun zijde bijgezet. „Den 7 Julij“ zegt in de Betouw in zijn chronyk, „is aangebragt het lijk van Engelbert Charles, welke meer dan veertig wonden bekomen had; met denzelven wierd de geslagtnaam en het wapen van Charles begraven.“ Maar volgens gewoonte dier tijden werd het ook boven zijn graf opgehangen: „28 Julij, ontvangen van die wapenkas van kapitein Lambert (sic) Charles f 10,“ zegt het kerk. rekenboek. In de Betouw deelt niet mede, hoe Charles zoo deerlijk mishandeld aan zijn eind was gekomen. Slaat men de kriegsbedrijven dier dagen na, dan vindt men echter, dat Schenkenschaans in den vroegen morgen van 27 Juni, door den Gelderschen edelman, jonker Charles Benhoudt, overste-luitenant in dienst van den graaf van Emden, ten bate der Spanjaarden bij verrassing met 600 man van drie kanten beklommen en ingenomen werd. „t'Guarnisoen,“ schrijft Aitzema, Saken van Staet en Oorlog, „synde nauwelyck hondert vyftich man sterck, hebben haer mannelijck geweert ende den eersten aanval van deene parthye tegengestaen,“ maar in den rug gevallen door benden, die aan andere kanten de wallen beklommen hadden, werden zij overmeesterd. De vijand behield de overhand, „doorslaende al wat sich niet salveerde over de wal.“ Daarbij sneuvelde ook de commandant van het fort, de Nijmegenaar jonker van Welderen en vermoedelijk met hem, zijn staalgenoot kapitein Engelbert Charles.

In het register der grafsteeden in het kerk. archief, leest men, dat het graf N°. 861 toebehoorde aan den „Gouverneur Lambert Schallges.“ Ook in dit geval, als met graaf Adolff, zesevierde baat-

in te vorderen. Op den terugtocht werd hij des nachts, nabij Xanten, door een afdeeling van 768 ruiters uit de bezetting van Rijnberg overvallen. Ongehuast, met groote onversaagtheid in de vijandelijke drommen doorgedrongen zijnde, werd de Graaf door tal van wonden doorboord en sneuvelde te midden der overwinning. Zijn dood werd bloedig gewroken. Indien men de geschiedschrijvers mag gelooven, zouden er slechts zes zwaar gewonde Duitschers en één sergeant van de geheele vijandelijke macht zijn overgebleven. Graaf Adolfs' lijk werd naar Nijmegen teruggebracht en daar „met heerlijke staatsie“ begraven. Het raadsignatenboek van dat jaar ontbreekt; in het stedelijk rekenboek wort geen woord gerept van deze begrafenis, die of door het land of door de familie betaald werd. ¹⁾ In het kerk. rekenboek van 1608 vindt men onder de ontvangsten: „Ein erffgraff vor syn G(enade) graeff Adolff, uit den huysse van Nassau, op het hoechkoor, voer f 150“ en onder de uitgaven: „Betalt den dodegrever voir het voeren van die steen aen graef Adolffs grafft, ende die aerde daer uth comende uth die kerck the voeren ende te slechten; die plancken tot die bancken [daar de heeren op zouden zitten, die de begrafenis bijwoonden] verbruyckt in die kerck te draeghen, ende sement ende steen te vervueren f 3.“ Dat was al, wat de kerck, de stad en de provincie over hadden voor den heldhaftigen jongeling, die zijn jeugdig leven liet voor ons vaderland. Uit het register der grafsteeden ziet men, dat „Graaf Adolff“ werd bijgezet in het graf n°. 886. Dit ligt midden in het eind van het koor en is bedekt met een gele zandsteenen zerk, waarin een kruisje in elken hoek en een in het midden gebeiteld aantoonen, dat deze steen oorspronkelijk vóór of op een altaar lag. Enig grafschrift vond men niet noodig, er op aan te brengen.

Tot 1740 schijnt de graaf in dien kelder gelegen te hebben „alone in his glory“. Toen werd de groeve veranderd in „de Kerkekelder op het Hogekoor,“ waarin elk, die wilde zich een tijdelijke rustplaats kon huren. De eerste die er in werd bijgezet, was de commies (militaire intendant) Winterkamp, in 1740, op hem volgden allerlei officieren, adellijke en niet-adellijke dames, de Fransche predikant Maillard de Pleinchamps (1780), alsmede

¹⁾ Van Hassel, Gald. Maandwerk I bl. 497 geeft een opgave van de kosten gemaakt door een commissie uit den Arnhemschen Magistraat geduputeerd, om bij deze uitvaart tegenwoordig te zijn, 21 Nov. 1608.